

Kusulubiwa kwa Warumi

Mwili wa Yesu wa Nazareti ulivumilia nini hasa wakati wa saa hizo za mateso?

Zoezi la kusulubiwa lenyewe ni mateso na kuuawa kwa kuwekewa msalaba. Ninawashukuru wengi ambao wamesoma somo hili hapo awali, na hasa kwa mwenzangu wa kisasa, Dkt. Pierre Barbet, daktari bingwa wa upasuaji Mfaransa ambaye amefanya utafiti wa kina wa kihistoria na majaribio na ameandika kwa kina kuhusu somo hilo.

Inavyoonekana, desturi ya kwanza inayojulikana ya kusulubiwa ilikuwa ya Waajemi. Alexander na majenerali wake waliirudisha katika ulimwengu wa Mediterania -- hadi Misri na Carthage. Inaonekana Warumi walijifunza desturi hiyo kutoka kwa Wacarthage na (kama ilivyo kwa karibu kila kitu ambacho Warumi walifanya) walikuza haraka kiwango cha juu sana cha ufanisi na ujuzi katika hilo. Waandishi kadhaa wa Kirumi (Livy, Cicer, na Tacitus) wanatoa maoni kuhusu kusulubiwa, na uvumbuzi kadhaa, marekebicho, na tofauti zinaelezwa katika fasihi ya kale.

Kwa mfano, sehemu iliyosimama wima ya msalaba (au stipes) inaweza kuwa na mkono wa msalaba (au patibulum) uliunganishwa futi mbili au tatu chini ya sehemu yake ya juu katika kile tunachokiona kama msalaba wa Kilatini. Hata hivyo, aina ya kawaida iliyotumika katika siku ya Bwana wetu ilikuwa msalaba wa Tau, uliumbwa kama T yetu. Katika msalaba huu patibulum iliwekwa kwenye notch juu ya stipes. Kuna ushahidi wa akiolojia kwamba ilikuwa kwenye aina hii ya msalaba ndipo Yesu alisulubiwa.

Bila uthibitisho wowote wa kihistoria au wa kibiblia, wachoraji wa Enzi za Kati na Renaissance wametupa picha yetu ya Kristo akiwa amebeba msalaba mzima. Lakini nguzo iliyosimama wima, au stipes, kwa ujumla iliwekwa ardhini kabisa mahali pa kunyongwa na mtu aliyehukumiwa alilazimishwa kubeba patibulum, yenye uzito wa takriban pauni 110, kutoka gerezani hadi mahali pa kunyongwa.

Wachoraji wengi na wachongaji wengi wa kusulubiwa pia wanaonyesha misumari kupitia viganja vya mikono. Masimulizi ya kihistoria ya Kirumi na kazi za majaribio zimethibitisha kwamba misumari ilisukumwa kati ya mifupa midogo ya vifundo vya mikono. (*radial na ulna*) na si kupitia viganja. Misumari iliyopigiliwa kupitia viganja itatoka kati ya vidole inapotengenezwa ili kuhimili uzito wa mwili wa mwanadamu. Dhana potofu inaweza kuwa imetokana na kutoelewa maneno ya Yesu kwa Tomaso, "Angalia mikono yangu." Wanaanatomia, wa kisasa na wa kale, wamekuwa wakichukulia kifundo cha mkono kama sehemu ya mkono.

Titulus, au ishara ndogo, inayoonyesha uhalifu wa mwathiriwa kwa kawaida iliwekwa kwenye fimbo, ikibebwa mbele ya maandamano kutoka gerezeni, na baadaye kupigiliwa misumari msalabani ili ienee juu ya kichwa. Ishara hii yenye fimbo yake ikiwa imepigiliwa misumari juu ya msalaba ingeipa umbo la kipekee la msalaba wa Kilatini.

Lakini, bila shaka, shauku ya kimwili ya Kristo ilianza huko Gethsemane. Kati ya mambo mengi ya mateso haya ya awali, moja ya mambo yanayovutia zaidi kisaikolojia ni jasho la damu. Inashangaza kwamba Mtakatifu Luka, daktari, ndiye pekee anayetaja hili. Anasema, "Na alipokuwa katika Uchungu Mkubwa, aliomba kwa muda mrefu zaidi. Na jasho Lake likawa kama matone ya damu, yakidondoka chini."

Kila hila (hila) inayoweza kufikirika imetumiwa na wasomi wa kisasa kuelezea maelezo haya, inaonekana chini ya hisia potofu kwamba hili halitokei. Jitihada nyingi zingeweza kuokolewa kama wenye shaka wangeangalia machapisho ya kimatibabu. Ingawa ni nadra sana, jambo la Hematidrosis, au jasho lenye damu, limeandikwa vizuri. Chini ya msongo mkubwa wa kihisia wa aina ambayo Bwana wetu aliteseka, mishipa midogo ya damu kwenye tezi za jasho inaweza kupasuka, hivyo kuchanganya damu na jasho. Mchakato huu huenda ungesababisha udhaifu mkubwa na mshtuko unaowezekana.

Baada ya kukamatwa katikati ya usiku, Yesu aliletwa tena mbele ya Sanhedrini na Kaiphus, Kuhani Mkuu. Hapa ndipo jeraha la kwanza la kimwili lilipotokea. Askari alimpiga Yesu usoni kwa kukaa kimya alipoulizwa na Kaiphus. Walinzi wa ikulu walimfunika macho na kumdhihaki kwa kejeli ili awatambue walipokuwa wakipita, wakimtemea mate, na kumpiga makofi usoni.

Asubuhi na mapema, akiwa amepigwa na kujeruhiwa, amechoka, na amechoka kutokana na usiku wa kukosa usingizi, Yesu anapelekwa katika Jumba la Utawala la Ngome Antonia, makao makuu ya Gavana wa Yudea, Pontio Pilato. Bila shaka, unafahamu kitendo cha Pilato cha kujaribu kumpa jukumu Herode Antipa, Mtawala wa Yudea. Inaonekana Yesu hakutendewa vibaya kimwili na Herode na akarudishwa kwa Pilato. Ilikuwa ni kujibu kilio cha umati ndipo Pilato alipoamuru Bar-Aba aachiliwe na kumhukumu Yesu kupigwa mijeledi na kusulubiwa.

Kuna kutokubaliana sana miongoni mwa mamlaka kuhusu kupigwa mijeledi isiyo ya kawaida kama mwanzo wa kusulubiwa. Waandishi wengi wa Kirumi wa kipindi hiki hawahusianishi hayo mawili. Wasomi wengi wanaamini kwamba Pilato awali aliamuru Yesu apigwe mijeledi kama adhabu yake kamili na kwamba hukumu ya kifo kwa kusulubiwa ilikuja tu kama jibu la dhahaka ya umati kwamba Gavana hakuwa akimtetea Kaisari ipasavyo dhidi ya mnafiki huyu ambaye inadaiwa alidai kuwa Mfalme wa Wayahudi.

Maandalizi ya kupigwa mijeledi yalifanyika wakati Mfungwa alipovuliwa nguo zake na mikono yake imefungwa kwenye nguzo juu ya kichwa chake. Ni shaka kwamba Warumi wangejaribu kufuata sheria ya Kiyahudi katika jambo hili, lakini Wayahudi walikuwa na sheria ya kale iliyokatiza viboko zaidi ya arobaini.

Jeshi la Kirumi linasonga mbele na flagrum (au flagellum) mkononi mwake. Huu ni mjeledi mfupi unaojumuisha kamba kadhaa nzito za ngozi zenye mipira miwili midogo ya risasi iliyounganishwa karibu na ncha za kila moja. Mjeledi mzito hushushwa chini kwa nguvu zote tena na tena kwenye mabega, mgongo, na miguu ya Yesu. Mwanzoni kamba hizo hukata ngozi pekee. Kisha, kadri mapigo yanavyoendelea, hukata ndani zaidi kwenye tishu zilizo chini ya ngozi, kwanza na kutoa damu kutoka kwenye kapilari na mishipa ya ngozi, na hatimaye kutoa damu kutoka kwenye mishipa kwenye misuli iliyo chini.

Mipira midogo ya risasi kwanza hutoa michubuko mikubwa na mirefu ambayo huvunjwa kwa kupigwa baadaye. Hatimaye ngozi ya mgongo inaning'inia kwenye utepe mrefu na eneo lote ni kundi lisilotambulika la tishu zilizoraruka na zinazovuja damu. Akida anayesimamia anapobaini kuwa mfungwa yuko karibu kufa, kipigo hicho hatimaye husitishwa.

Yesu aliyezimia nusu anafunguliwa na kuruhusiwa kuinama kwenye sakafu ya mawe, akiwa amelowa damu Yake mwenyewe. Askari wa Kirumi wanaona mzaha mkubwa kwa Myahudi huyu wa mkoa anayedai kuwa mfalme. Wanatupa vazi mabegani Mwake na kuweka fimbo mkononi Mwake kama fimbo ya kifalme. Bado wanahitaji taji ili kukamilisha unyonge wao. Matawi yanayonyumbulika yaliyofunikwa na miiba mirefu (ambayo hutumika sana katika vifurushi vya kuni) yamesukwa katika umbo la taji na hii inasukumwa kwenye ngozi Yake ya kichwa. Tena kuna kutokwa na damu nyingi, ngozi ya kichwa ikiwa moja ya maeneo yenye mishipa mingi ya mwili.

Baada ya kumdhihaki na kumpiga usoni, askari walichukua fimbo kutoka mkononi Mwake na kumpiga kichwani, wakisukuma miiba ndani zaidi ya kichwa Chake. Hatimaye, wanachoka na mchezo wao wa kikatili na vazi hilo linararuliwa mgongoni Mwake. Tayari likiwa limeshikamana na vipande vya damu na seramu kwenye vidonda, kuondolewa kwake husababisha maumivu makali kama vile kuondolewa kwa bandeji ya upasuaji bila kujali, na karibu kana kwamba alikuwa akichapwa tena, majeraha yanaanza kutokwa na damu tena.

Kwa heshima ya desturi ya Kiyahudi, Warumi wanarudisha mavazi Yake. Nguo nzito ya msalaba imefungwa mabegani Mwake, na msafara wa Kristo aliyehukumiwa, wezi wawili, na maelezo ya kuuawa kwa askari wa Kirumi wakiongozwa na ofisa wa jeshi huanza safari yake polepole kwenye Via Dolorosa. Licha ya juhudi Zake za kutembea wima, uzito wa boriti nzito ya mbao, pamoja na mshtuko unaosababishwa na upotevu mwingi wa damu, ni mwingi sana. Anajikwaa na kuanguka. Mbao ngumu ya boriti huingia kwenye ngozi na misuli ya mabega iliyopasuka. Anajaribu kuinuka, lakini misuli ya wanadamu imesukumwa zaidi ya uwezo wao wa kustahimili.

Akida, akiwa na hamu ya kuendelea na kusulubiwa, anamchagua mtazamaji hodari wa Afrika Kaskazini, Simoni wa Kurene, kubeba msalaba. Yesu anafuata, akiwa bado anatokwa na damu na jasho baridi na lenye baridi la mshtuko, hadi safari ya yadi 650 kutoka ngome ya Antonia hadi Golgotha hatimaye ikamilike.

Yesu anapewa divai iliyochanganywa na manemane, mchanganyiko laini wa kutuliza maumivu. Anakataa kunywa. Simoni anaamriwa kuweka patibulum chini na Yesu anarushwa nyuma haraka huku mabega yake yakiwa yameegemea kwenye mbao. Askari wa jeshi anahisi mbonyeo ulio mbele ya kifundo cha mkono. Anapiga msumari mzito, wa mraba, wa chuma uliofumwa kupitia kifundo cha mkono na kuingia ndani kabisa ya mbao. Haraka, anasogea upande wa pili na kurudia kitendo hicho akiwa mwangalifu asivute mikono kwa nguvu sana, bali kuruhusu kunyumbulika na kusogea. Patibulum kisha inainuliwa mahali pake juu ya mihimili na titulus inayosomeka "Yesu wa Nazareti, Mfalme wa Wayahudi" inapigiliwa misumari mahali pake.

Mguu wa kushoto sasa unabanwa nyuma dhidi ya mguu wa kulia, na huku miguu yote miwili ikiwa imenyooshwa, vidole vya miguu vikiwa chini, msumari unapigiliwa kupitia upinde wa kila mmoja, na kuacha magoti yameinama kwa kiasi. Mhasiriwa sasa amesulubiwa. Anapoinama polepole chini huku uzito zaidi kwenye kucha kwenye vifundo vya mikono maumivu makali yakichomoza kwenye vidole na mikono juu ili kulipuka kwenye ubongo -- kucha kwenye vifundo vya mikono zinaweka shinikizo kwenye neva za wastani. Anapojisukuma juu ili kuepuka mateso haya ya kunyoosha, Anaweka uzito wake wote kwenye msumari kupitia miguu Yake. Tena kuna uchungu mkali wa msumari unaorarua mishipa kati ya mifupa ya miguu.

Katika hatua hii, huku uchovu wa mikono, mawimbi makubwa ya maumivu yanapita juu ya misuli, na kuyaunganisha kwa maumivu makali, yasiyokoma, na ya kuuma. Pamoja na maumivu haya yanatokana na kutoweza kujisukuma juu. Akiwa amening'inia mikononi mwake, misuli ya kifua hupooza na misuli ya ndani ya kifua haiwezi kutenda. Hewa inaweza kuvutwa kwenye mapafu, lakini haiwezi kutolewa hewani. Yesu anapigana ili kujiinua ili kupata hata pumzi moja fupi. Hatimaye, kaboni dioksidi hujikusanya kwenye mapafu na kwenye mkondo wa damu na maumivu yanapungua kwa kiasi. Kwa ghafla, anaweza kujisukuma juu ili kutoa pumzi na kuleta oksijeni inayotoa uhai. Bila shaka ilikuwa katika vipindi hivi ambapo alitamka sentensi saba fupi zilizorekodiwa:

La kwanza, "Baba, wasamehe kwa maana hawajui wanachofanya."

La pili, kwa mwizi aliyetubu, "Leo utakuwa pamoja nami Paradiso."

Wa tatu, akimtaazama kijana Yohana aliyekuwa na hofu na huzuni -- Mtume mpendwa -- alisema, "Tazama mama yako." Kisha, akimtaazama mama yake Maria, "Mwanamke, tazama mwanao."

Kilio cha nne kinatoka mwanzoni mwa Zaburi ya 22, "Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha?"

Saa za maumivu yasiyo na kikomo, mizunguko ya kujikunja, maumivu ya viungo yanayopasuka, kukosa hewa kwa sehemu, maumivu yanayoungua ambapo tishu hupasuka kutoka mgongoni mwake uliopasuka. Anasogea juu na chini dhidi ya mbao ngumu, masaa ya maumivu yasiyo na kikomo, mizunguko ya kujikunja, maumivu ya viungo yanayopasuka, sehemu ya muda mfupi.

Asp. Kisha maumivu mengine huanza: maumivu makali ya kuponda ndani ya kifua huku pericardium ikijazwa polepole na seramu na kuanza kubana moyo.

Mtu anakumbuka tena Zaburi ya 22, mstari wa 14: "Nimemwagika kama maji, na mifupa yangu yote imeteguka; moyo wangu umekuwa kama nta; umeyeyuka katikati ya matumbo yangu."

Sasa imekaribia kuisha. Kupotea kwa majimaji ya tishu kumefikia kiwango muhimu; moyo uliobanwa unajitahidi kusukuma damu nzito, nene, na polepole kwenye tishu; mapafu yaliyoteseka yanafanya juhudi kubwa ya kupumua kwa pumzi ndogo. Tishu zilizokauka sana hutuma mafuriko yao ya vichocheo kwenye ubongo.

Yesu anapumua kwa kilio chake cha tano, "Nina kiu."

Mtu anakumbuka mstari mwingine kutoka Zaburi ya 22 ya unabii: "Nguvu zangu zimekauka kama kigae; ulimi wangu umeshikamana na taya zangu; nawe umenileta katika mavumbi ya mauti."

Sifongo iliyolowekwa kwenye posca, divai ya bei rahisi na chungu ambayo ni kinywaji kikuu cha wanajeshi wa Kirumi, inainuliwa midomoni Mwake. Inaonekana hakunywa kioevu chochote. Mwili wa Yesu sasa uko katika hali mbaya sana, na anaweza kuhisi baridi ya kifo ikitambaa kwenye tishu Zake. Utambuzi huu unaleta maneno Yake ya sita "Imekwisha."

Dhamira yake ya upatanisho sasa imekamili. Hatimaye anachagua kufa. Kwa nguvu moja ya mwisho, anasukuma tena miguu yake iliyopasuka kwenye msumari, ananyoosha miguu yake, anapumua kwa undani zaidi, na kutoa kilio chake cha saba na cha mwisho, "Baba! Mikononi mwako naiweka roho yangu."

Mengine mnajua. Ili Sabato isichafuliwe, Wayahudi waliomba kwamba wanaume waliohukumikiwa wafukuzwe na kuondolewa kwenye misalaba. Njia ya kawaida ya kukomesha kusulubiwa ilikuwa kwa kusulubiwa, yaani kuvunjika kwa mifupa ya miguu. Hii ilimzuia mwathiriwa kujisukuma juu; hivyo mvutano haukuweza kuondolewa kwenye misuli ya kifua na kukosa hewa haraka. Miguu ya wezi hao wawili ilivunjika, lakini askari walipomjia Yesu waliona kwamba hii haikuwa lazima.

Inaonekana ili kuhakikisha maradufu kifo, askari huyo alisukuma mkuki wake kupitia nafasi ya tano kati ya mbavu, juu kupitia pericardium na kuingia moyoni. Mstari wa 34 wa sura ya 19 ya Injili kulingana na Mtakatifu Yohana unaripoti: "Na mara ikatoka damu na maji." Hiyo ni kusema, kulikuwa na maji yatokayo kutoka kwenye mfuko uliozunguka moyo, na kutoa

ushahidi wa baada ya kifo kwamba Bwana wetu hakufa kifo cha kawaida cha kusulubiwa kwa kukosa hewa, bali kwa kushindwa kwa moyo (moyo uliovunjika) kutokana na mshtuko na kubanwa kwa moyo na maji kwenye pericardium.

Hivyo tumepata mwangaza wetu -- ikiwa ni pamoja na ushahidi wa kimatibabu -- wa mfano halisi wa uovu ambao mwanadamu ameuonyesha kwa Mwanadamu na kwa Mungu. Umekuwa mtazamo mbaya, na zaidi ya kutosha kutuacha tukiwa tumekata tamaa na kuhuzunika. Tunashukuru sana kwamba tuna mwendelezo mkuu katika rehema isiyo na kikomo ya Mungu kwa mwanadamu. Imechukuliwa kutoka – “Mganga Anashuhudia Kuhusu Kusulubiwa, Dkt. C. Truman Davis, konnections.com/Kcundick/crucifix.html”

Daudi alitabiri hivi: “Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha? Kwa nini uko mbali sana na kuniokoa, mbali sana na maneno ya kuugua kwangu? ... Lakini mimi ni mdudu wala si mtu, ninadharauliwa na wanadamu na kudharauliwa na watu. Wote wanionao wananidhihaki; hutupa matusi, wakitikisa vichwa vyao: Anamtumaini BWANA.ORD; acha LORDMwokoe. Na amwokoe, kwa kuwa anapendezwa naye. ... Nimemwagika kama maji, na mifupa yangu yote imeteguka. Moyo wangu umegeuka kuwa nta; umeyeyuka ndani yangu. Nguvu zangu zimekauka kama kigae, na ulimi wangu unashikamana na kaakaa la kinywa changu; umenilaza katika mavumbi ya mauti. Mbwa wamenizunguka; kundi la watu waovu limenizunguka, wametoboa mikono na miguu yangu. Ninaweza kuhesabu mifupa yangu yote; watu wananitazama na kunicheka. Wanagawanya mavazi yangu kati yao na kupiga kura kwa mavazi yangu. ... Miisho yote ya dunia itakumbuka na kumgeukia BWANA.ORD, na jamaa zote za mataifa zitainama mbele zake, kwa maana ufalme ni wa BWANA.ORDNaye ndiye anayetawala mataifa. Matajiri wote wa dunia watakula na kuabudu, wote washukao mavumbini watapiga magoti mbele zake, wale wasioweza kujilinda. Wazao watamtumikia; vizazi vijavyo vitaambiwa habari za Bwana. Watatangaza haki yake kwa watu ambao hawajazaliwa bado, kwa maana ndiye aliyeifanya.” (Zaburi 22:1-8; 14-18; 27-31)